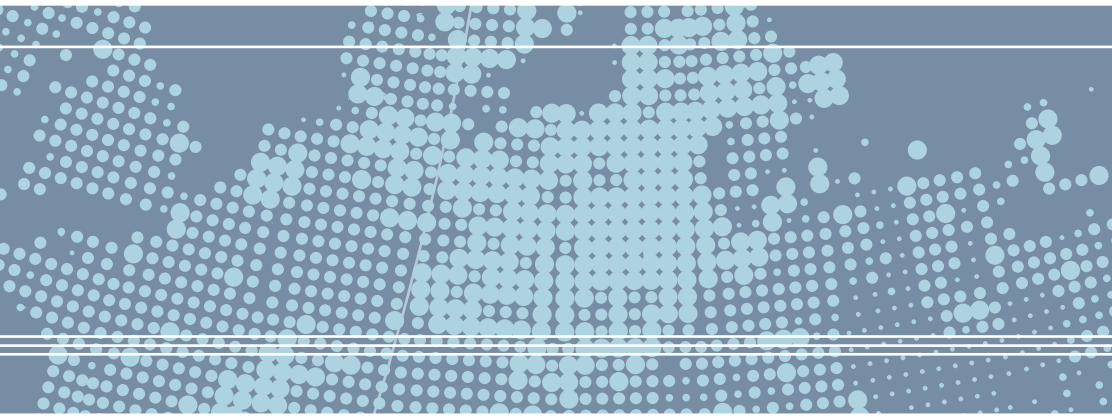

Eionet ühendab

Eioneti saamislugu ja struktuur

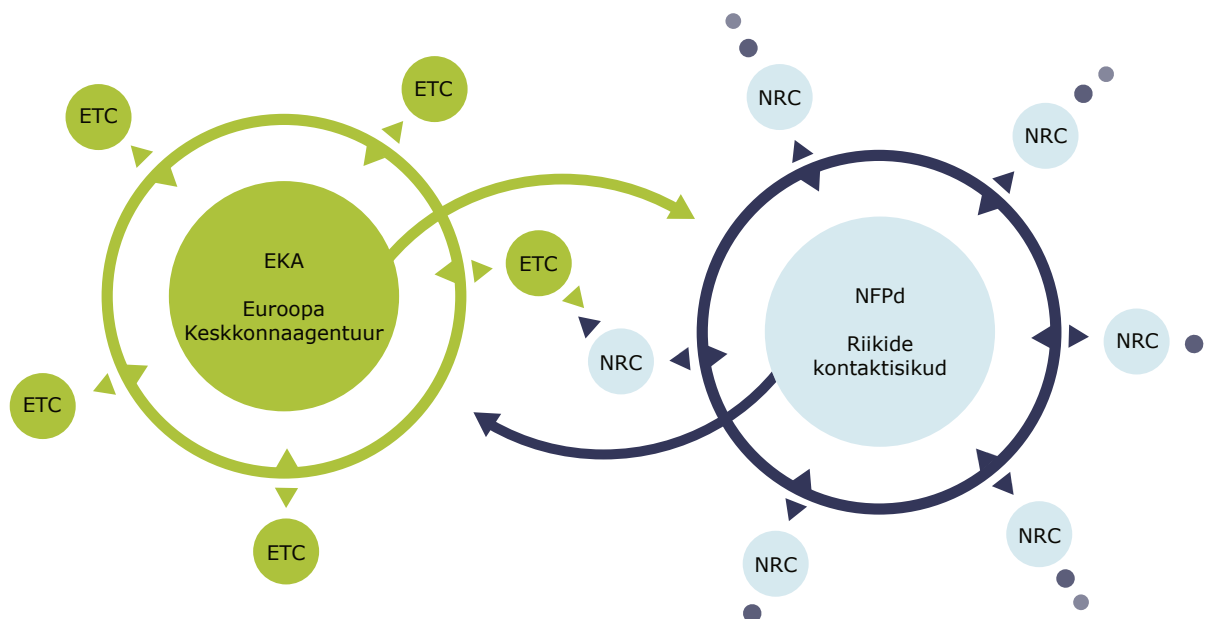
Eioneti missioon

Euroopa keskkonnainfo- ja vaatlusvõrgustiku (Eionet) eesmärk on anda õigeaegseid ja kvaliteetseid andmeid ja teavet ning tagada asjatundlikkus keskkonnaseisundi ja seda mõjutavate survetegurite hindamiseks Euroopas. See annab poliitikakujundajatele võimaluse võtta vastu keskkonnakaitsemeetmeid nii siseriiklikul kui Euroopa tasandil ja jälgida rakendatava poliitika ja meetmete tõhusust.

➤ Eionet on Euroopa Keskkonnaagentuuri (EKA), selle liikmete ja osalevate riikide partnerlusvõrk. Võrgustikku kuuluvad EKA, Euroopa teemakeskused (ETC), 37 riiki hõlmava umbes 900 eksperdiga võrgustik, kes töötavad rohkem kui 300 siseriiklikus keskkonnaagentuuris ja teistes keskkonnaga seotud asutustes. Need on EKA riiklikud kontaktisikud (NFP) ja riikide teemaekspertid (NRC).

Eioneti partnerlus on andmete kogumise ja süstematiseerimise ning informatsiooni arendamise ja levitamise korraldamisel EKA jaoks otsustava tähtsusega. Infotehnoloogiline infrastruktuur (millele mõnikord viidatakse kui e-Eionetile) teenindab võrgustikku kuuluvaid organisatsioone ja isikuid. Käesolevas brošüüris kirjeldatakse Eioneti struktuuri, töömeetodeid, väljundeid ja tulevast tegevust.

Eioneti saamislugu ja struktuur

Eionet on EKA laienes kasvanud

Eionet asutati 1994. aastal ja sellest on saanud hästituntud kvaliteetsete andmete ja informatsiooni levitaja Euroopa keskkonna ning seda mõjutavate tegurite kohta. EKA liikmesriikide arvu suurenedes on kasvanud ka Eionet.

1994. aastal oli EKA-l 18 liikmesriiki ja Eionet hõlmas 15 EL liikmesriiki: Austria, Belgia, Taani, Soome, Prantsusmaa, Saksamaa, Kreeka, Iirimaa, Itaalia, Luksemburg, Holland, Portugal, Hispaania, Rootsi ja Ühendkuningriik, ning kolme Euroopa Vabakaubanduspiirkonna riiki: Island, Liechtenstein ja Norra.

1996. aastal liitusid EKA tegevusega 10 EL kandidaatriiki Kesk- ja Ida-Euroopast: Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Eesti, Ungari, Läti, Leedu, Poola, Rumeenia, Slovaki Vabariik ja Sloveenia, ning nad hakkasid oma riigisiseseid võrgustikke välja arendama. Enamik neist liitus EKAgas 2002. aasta jaanuaris koos teiste huvitatud riikidega nagu Küpros, Malta ja Türgi. 2003. aastaks olid nad kõik saanud EKA liikmeks ja täielikult kaasatud Eionetti, mille tulemusena suurenes liikmete arv 31ni. EKA oli esimene EL asutus, mis avas oma ukse ühinevatele ja kandidaatriikidele. Praegu osalevad Šveits, Albaania, Bosnia-Hertsegoviina, Horvaatia, EJV Makedoonia ning Serbia ja Montenegro Eionetis ja EKA tööprogrammis enne liikmesriigiks saamist.

Eioneti abil koondab EKA eri riikide keskkonnaandmeid, keskendudes õigeaegsele riigisisestelt kehtivaks tunnistatud, usaldusväärsete andmete levitamisele. See paneb aluse integreeritud keskkonnahinnangutele ja teadmistele, mida levitatakse ning tehakse kättesaadavaks EKA veebilehe abil. Informatsiooni eesmärk on toetada keskkonnajuhtimise protsesse, keskkonnapoliitika kujundamist ja avalikkuse osalust riigi, Euroopa ja maailma tasandil.

Eioneti saamislugu ja struktuur

Euroopa teemakeskus (ETC)

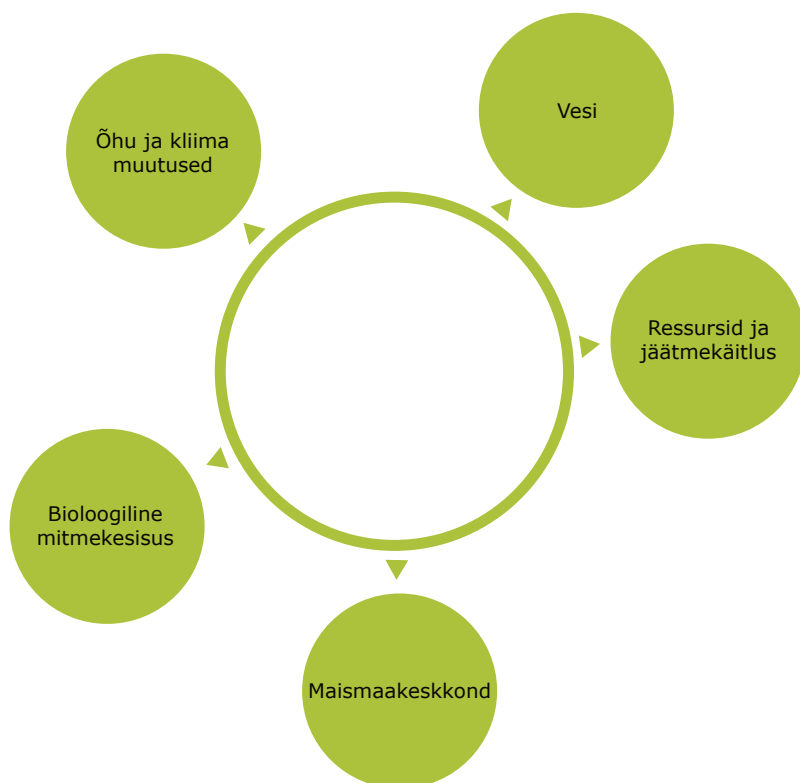
Teataval keskkonnaalal asjatundlike ja EKA poolt lepinguga EKA tööprogrammi toetamiseks kaasatud EKA liikmesriikidest pärinevate organisatsioonide liit.

➤ Euroopa teemakeskused (ETC) on keskkonnaalase asjatundlikkuse keskused, kellega EKA on sõlminud lepingu täitmaks EKA strateegias (viieaastases tööprogrammis) ja igaaastastes juhtimisplaanides kirjeldatud ülesandeid. EKA juhatus määrab keskused üleeuroopalisel konkursil põhineva valikuprotsessi alusel ning keskused töötavad EKA käepikendusena spetsiifilistes teemavaldkondades. Iga ETK koosneb juhtorganisatsioonist ja ekspert-partnerorganisatsioonidest keskkonnauuringute ja -informatsiooni alal ühendades ressursid oma konkreetsetes asjatundlikkuse valdkonnas.

ETCd, tehes koostööd liikmes- ja osalevate riikidega, hõlbustavad andmete ja informatsiooni hankimist riikidelt, esitavad aruandeid ning pakuvad muid teenuseid EKA-le ja Eionetile.

Hetkel on olemas viis ETKd, kelle pädevusalad on õhk ja kliimamuutused, vesi, maismaakeskkond, jäätmed ja materjalivood ning looduskaitse ja bioloogiline mitmekesisus. Viimased kaks asendatakse 2005. aastal ETKdega, kelle pädevusalad on vastavalt ressursid ja jäätmekäitlus ning bioloogiline mitmekesisus.

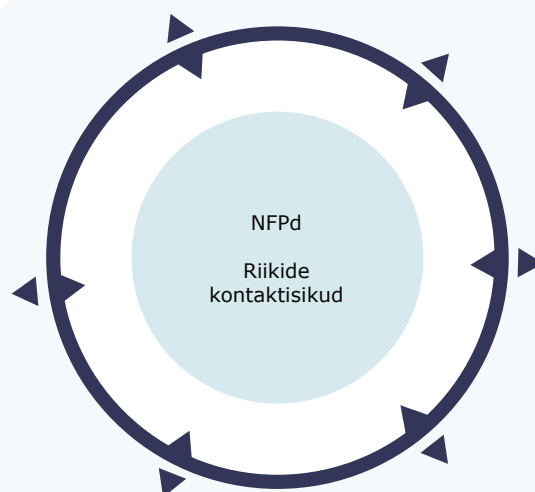
Eioneti saamislugu ja struktuur

Riigi kontaktisik (NFP)

Ekspert või ekspertide grupp riigi keskkonnaorganisatsioonis, kelle nimetab ja keda finantseerib riik ning keda riik volitab olema EKA peamiseks kontaktiks. NFP kooskõlastab riigi mitmest teemaekspertidest (NRC) koosnevat riiklikku võrgustikku ja toetab EKA tööprogrammi elluviimist.

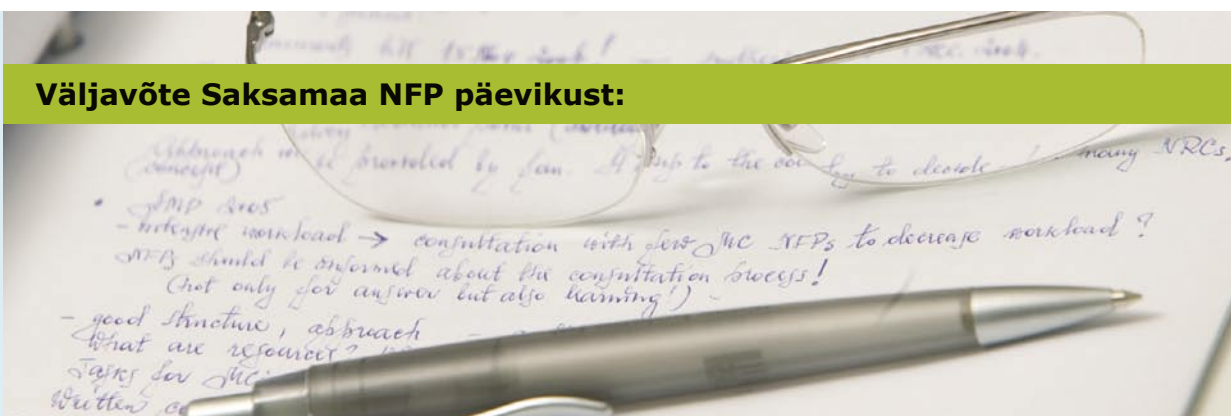
➤ NFPd on EKA peamised kontaktid liikmesriikides. Nad vastutavad EKA ja ETCde koostöö eest ning korraldavad EKA strateegiaga seonduvate tegevuste kooskõlastamist. Nende töömeetodid on riigiti erinevad. Osaliselt kajastab see riiklike keskkonnasüsteemide erinevat iseloomu, millel nad põhinevad. Näiteks mõned NFPd asuvad keskkonnaagentuurides, teised on osa keskkonnaministeeriumist; mõned kuuluvad riikide keskvalitsuste juurde, samas kui teised tegutsevad detsentraliseeritult ja mõnikord ka föderaalsüsteemides.

NFPd säilitavad ja arendavad riiklikku võrgustikku, arendavad ja kooskõlastavad kontakte, taotlusi ja teabevahetust riigi ja EL vahel. Lisaks tegutsevad nad oma EKA juhatuse liikmete nõuandjatena ning arendavad suhteid teiste asjaomaste võrgustikega nagu Eurostat. Selleks, et reklaamida EKA tähtsamaid trükiseid, korraldavad mitmed NFPd esitlusi ja avaldavad pressiteateid.

Eioneti saamislugu ja struktuur

Väljavõte Saksamaa NFP päevikust:

Esmaspäev	Hankida dokumendid NFP/Eioneti veebruaris toimuva koosoleku ettevalmistamiseks.
Välja selgitada asjakohased NRCd ja eksperdid arvamuste saamiseks.
Jagada laiali projektid kommentaaride saamiseks: EKA iga-aastane juhtimisplaan/EKA tõlkepoliitika/ettepanek Eioneti struktuuri läbivaatamiseks.
Teisipäev	Tuletada meelde õhukvaliteedi NRCle: igakuise osooniaruande esitamise tähtaeg on käes!
Circasse üles laadida informatsioon seoses riikliku CLC projektiga.
Kvaliteedikontroll: EKA aastaaruande tõlge.
Mismaakeskkonna ETC kutse iga-aastasele Eioneti seminarile. Edastada pinnase NRCle, kontrollida esmaspäeval.
Kolmapäev	Hankida EKA aruande projekt energia kohta.
Saata dokument energia NRCle kommentaaride saamiseks – meelde tuletada, et nad kontrolliksid riikliku teabe õigsust.
Ette valmistada riiklik Eioneti koosolek: kutsed, päevakord, koht, eelarve.
Helistada Norra, Bulgaaria ja Hollandi NFPdele, et arutada Eioneti struktuuri läbivaatamist.
Neljapäev	Jäätmete ETC palub teavet riigi poliitika ja meetmete kohta. Selgitada välja infoallikad.
Tagasiside vee NRCit ja looduse NRCit NFP/Eioneti koosoleku ettevalmistamiseks. Öhuheidete NRCit ei ole saanud kommentaari (järgmisel nädalal meelde tuletada!).
Koondada riigi kommentaarid EKA märguannete aruande käsikirja kohta.
Reede	Teavitada juhatuse liiget/kõrgemat juhtkonda riigi suutlikkusest Eioneti prioriteetsete andmevoogude valdkonnas.
Koostada juhatuse liikme jaoks eduaruanne, et informeerida teda eelseisvast EKA koosolekust.

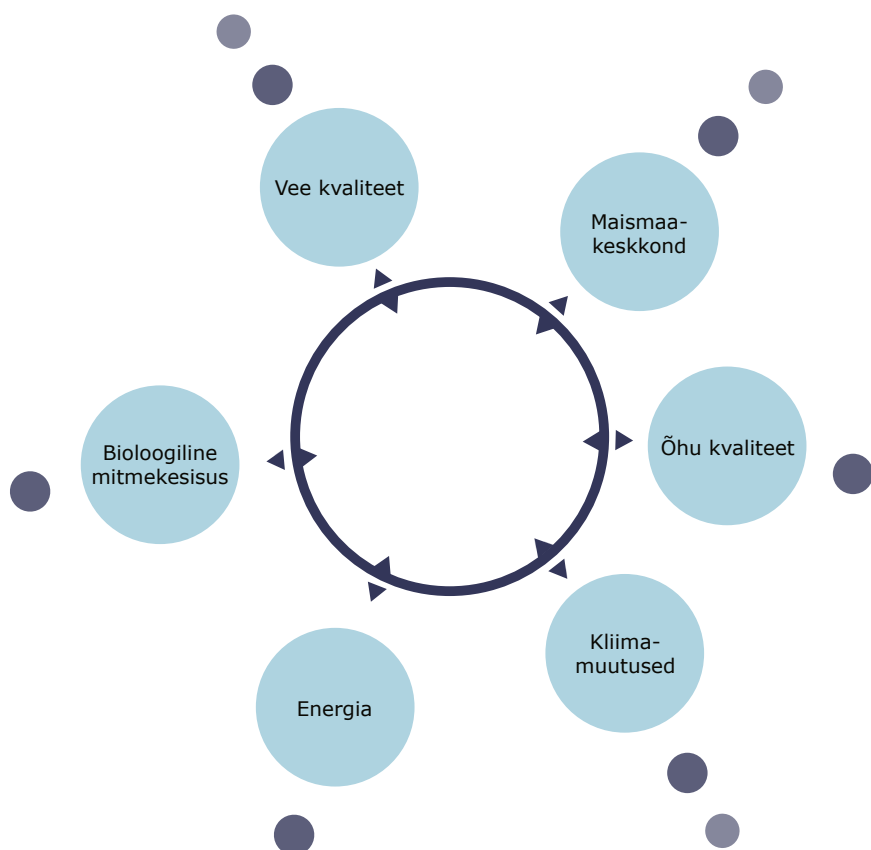
Eioneti saamislugu ja struktuur

Riigi teemaekspert (NRC)

Ekspert või ekspertide grupp riigi keskkonnaorganisatsioonis, kelle nimetab ja keda finantseerib riik ja kes teeb EKA ja asjaomaste Euroopa teemakeskustega koostööd konkreetsetes, EKA tööprogrammiga seotud keskkonnavaldkondades.

➤ Riikide teemaekspertid (NRCd) nimetatakse liikmesriikide poolt. Need on riiklikult finantseeritavad eksperdid või ekspertide grupid, kes esindavad organisatsioone, kes regulaarselt koguvad või esitavad keskkonnaandmeid riigi tasandil ja/või valdavad asjakohast teavet erinevate keskkonnateemade, vaatluste või modelleerimise kohta. NRCd on sisse seatud konkreetsetes keskkonnategevuse valdkondades, nagu õhu kvaliteet, kliimamuutused, jõgede kvaliteet, jäätmete tekkimine, bioloogiline mitmekesisus, energia ja palju muud. Neil on oma roll teemade tehnilises kooskõlastamises ja nad teevad koostööd EKA ja asjaomaste ETCdega. NRC struktuur muutub vastavalt EKA strateegia nõuetele ja prioriteetidele.

Eionet — edulugu

➤ Eioneti gruppi kuuluvad NFPd, ETC juhid, Euroopa Komisjoni esindajad ja asjakohased EKA töötajad; kolm korda aastas toimuvad ligikaudu 70–80 osavõtjaga koosolekud. Arutelude tulemused esitatakse EKA juhatuse koosolekutele, mis toimuvad samuti kaks kuni kolm korda aastas; selle abil toetab Eionet otsustusprotsessi poliitika tasandil.

Iga ETC kutsub regulaarselt erinevate valdkondade NRCsid Eioneti seminaridele, kus nad esitlevad oma tegevuse tulemusi ning arutavad ja lepivad koos riikide esindajatega kokku edasised sammud. Need seminarid aitavad säilitada ja tugevdada häid kontakte ETCde ja NRCde ning riikide endi vahel.

➤ Tuginedes Eioneti partnerite panusele, on EKA kindlaks määranud iga-aastaste andmevoogude prioriteedid. Neid andmeid, mida praegu kogutakse õhu kvaliteedi, õhuheidete, siseveekogude, mere- ja rannikuvee, saastunud pinnase, loodushoiu ja maakasutuse valdkonnas, kasutatakse selleks, et ajakohastada EKA aruannete ja hinnangute aluseks olevat keskkonnanäitajate põhiandmekogu. EKA koostab iga-aastase eduaruande riikide suutlikkuse kohta neid andmeid esitada. See on vajalik riikide suutlikkuse registreerimiseks ja selleks, et ergutada kõiki riike oma andmeid paremini esitama. Niipalju kui võimalik kasutatakse Eionetis riikide poolt EL raames või rahvusvaheliste kohustuste tõttu juba esitatud andmeid ja teavet. See tähendab, et üks kord riigi tasandil kogutud andmeid on võimalik kasutada mitmel eesmärgil nii riigi, EL kui ka rahvusvahelisel tasandil.

Keskkonnaprobleemide lahendamine eeldab Euroopalt kooskõlastatud jõupingutusi. Eionet on mänginud juhtivat rolli selle koostöö saavutamisel. Eionet katab suurt osa Euroopast ja on olnud jätkusuutlik ning arenenud 10 aastat.

See võrgustik ühendab riigi parimad keskkonnaküsimuste asjatundjad poliitikakujundajatega riigi ja Euroopa tasandil.

Näide selle kohta, kuidas EKA suutis 2003. aastal avaldada esimese indikaatoripõhise teemaaruande Euroopa keskkonna seisundi ja survetegurite kohta: *Euroopa vesi: indikaatoripõhine hinnang*:

- September 2002, EKA küsib 37 riigi NFPIt ja vee valdkonna NRCdelt iga-aastase andmeuuenduse vett käsitlevate prioriteetsete andmevoogude kohta;
- september–detsember 2002, NRCd esitavad oma andmed elektrooniliselt EKA kesksesse andmepanka;
- jaanuar–aprill 2003, vee ETC teeb koos NRCdega kvaliteedikontrolli ja esitab kinnitatud andmed EKA-le üles laadimiseks andmebaasi Waterbase;
- aprill–juuni 2003, vee ETC kasutab andmeid, mida on täiendatud andmetega muudest Euroopa allikatest, vee näitajaid käsitlevas aruandes kasutatavate näitajate infolehtede ajakohastamiseks;
- juuli 2003, vee ETC ja EKA eksperdid kooskõlastavad aruande projekti lõppversiooni ja saadavad selle elektroonilise Eioneti (e-Eionet) abil riikidele kommenteerimiseks ja kinnitamiseks;
- september-oktoober 2003, EKA ja vee ETC koostavad aruande lõppversiooni ja EKA saadab selle kirjastusse;
- november 2003, aruanne avaldatakse paberkandjal, EKA veebilehel ja mujal.

Riigid on saanud kasu nõuannete, asjatundlikkuse ja kogemuste vahetamisest oma suutlikkuse arendamisel eelkõige andmete kogumise ja haldamise ning poliitika jaoks olulise teabe kogumisel ja levitamisel.

Olemasolevad ETCd hõlmavad peamisi keskkonnateemasid ja nende liitumine Eionetiga tugevdab riikide ja EKA vahelisi sidemeid.

Tihe suhtlus NRCde ja ETCde vahel on parandanud andmete kvaliteeti riikide ja Euroopa tasandil ning aidanud paljudel riikidel tugevdada oma järelevalvesüsteeme. EL uutel liikmesriikidel on EKA ja Eioneti varajane liikmestaatus aidanud täiustada keskkonnaprobleemide temaatikat ja mõjutanud riikide järelevalvesüsteemide iseloomu ja ulatust.

Andmeid, mida riigid on kohustatud esitama Euroopa tasandil, koguvad ja analüüsivad EKA ja ETCd viisil, mis võimaldab kõige paremini anda ettekujutust Euroopa keskkonna seisundist ja surveteguritest. Sedasi on võimalik registreerida ka riikide keskkonnaalast suutlikkust. Peale selle soodustatakse siseriiklike võrgustike arendamist EKA liikmesriikides, et oleks tagatud vastavus EL ja rahvusvahelise aruandluse nõuetele.

Eionet tulevikus

➤ Nõuded keskkonnavalasele informatsioonile arenevad. Kuigi algselt oli EKA mõeldud üksnes keskkonnavalaste levitajaks, on ta nüüd koos Euroopa Parlamendi, Euroopa Komisjoni ja liikmesriikidega täielikult kaasatud aruannete ettevalmistamise mitte ainult keskkonnaseisundi alal, vaid

ka keskkonnakaitse võimaluste ja oluliste keskkonna ja majandusvaldkondadega seotud poliitiliste meetmete efektiivsuse alal. Järgmisel viiel aastal laiendavad EKA ja Eionet oma tegevust toetades mitmeid poliitilisi protsesse.

EKA ja Eionet töötavad neljas suuremas teemavaldkonnas, toetades otseselt Euroopa Liidu kuuendat keskkonnavalast tegevusprogrammi. Need on:

- kliimamuutuse aeglustamine;
- bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamine ning keskkonna ruumilise muutuse mõistmine;
- inimeste tervise ja elukvaliteedi kaitse;
- loodusressursside ja jäätmete säästev kasutamine ja majandamine.

Igat tegevusprogrammi mõjutab tegevus sellistes valdkondades nagu põllumajandus, kemikaalid, energia, transport ja maakasutuse planeerimine, mida tuleb samuti arvesse võtta. Keskkonnateemade ja -teabe integreerimisel valdkonna poliitikatesse on tehtud edusamme, eriti transpordisektoris, jätkuvalt tegeletakse tugevama sideme loomisega keskkonnapoliitika ning energia ja põllumajanduse valdkonna vahel.

Eionet tulevikus

Eionet on märkimisväärselt kaasa aidanud ja jätkab oma jõupingutusi järgnevatel aladel:

- Kyoto protokollit täitmise jälgimine kasvuhooonegaaside ajakohasema ja õigeaegse hindamise abil ning Euroopa kõrvutamise teiste maailma piirkondadega;
- bioloogilise mitmekesisuse tegevuspoliitika tulemuslikkuse indikaatorite väljaarendamine, eriti Natura 2000 elluviimiseks, mille 2010. aasta eesmärk on bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamine ja sidemete loomine valdkonnapoliitikaga;
- toetada ruumiandmetega seotud Euroopa ja ülemaailmseid algatusi, kaasa arvatud merekeskkonna ja mullastiku strateegiad;
- Eurowaternet'i, Euroopa veeseirevõrgustiku edasiarendamine, et toetada aruandlust seoses vee raamdirektiivi ja teiste direktiividega ning Euroopa vee infosüsteemi rakendamist;
- Hinnata õhusaastatuse mõju inimese tervisele;
- looduslike ja tehnoloogiliste ohutegurite keskkonna- ja majandusliku mõju hindamine;
- jäätmete ja materjalivoogude hindamine toetamaks jäätmete tekke vähendamist ning ressursside kasutamise lahutamist majanduskasvust.

➤ Eionet on esimese 10 aasta jooksul märgatavalt arenenud. Praegu on ta valmis kohanema muutuvate teemadega ja prioriteetidega. EKA liikmesriigid tegutsevad Eioneti kaudu, et saavutada innovaatilisemat ja integreeritumat lähenemist Euroopa keskkonna-informatsioonile.

Keskkonnapoliitika hindamise ja arendamise toetamine partnerluse ja jagatud informatsiooni abil, mis toimub Eioneti kaudu, on edukas mudel, mida on võimalik eksportida ja mis võib aidata omavahel ühendada teisi maailma piirkondi.

NFPde institutsioonid

EKA liikmesriigid

Austria

Umweltbundesamt (UBA)
<http://www.umweltbundesamt.at/>

Belgia

Intergewestelijke Cel voor Leefmilieu (IRCEL)
<http://www.irceline.be/>

Bulgaaria

Executive Environment Agency
<http://nfp-bg.eionet.eu.int/ncesd/index.html>

Eesti

Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskus
<http://www.keskkonnainfo.ee/>

Hispaania

Ministerio de Medio Ambiente
<http://www.mma.es/>

Holland

National Institute of Public Health and
Environmental Protection
<http://www.rivm.nl/>

Iirimaa

Environmental Protection Agency
<http://www.epa.ie/>

Island

Environment and Food Agency
<http://www.ust.is/>

Itaalia

Agenzia per la Protezione dell'Ambiente e per
i Servizi Tecnici (APAT)
<http://www.apat.gov.it/>

Kreeka

Ministry for the Environment, Physical
Planning and Public Works
<http://www.minenv.gr/>

Küpros

Ministry of Agriculture, Natural Resources and
Environment
<http://www.cyprus.gov.cy/>

Läti

Latvian Environment Agency
http://www.varam.gov.lv/varam/P_inst/Elva.htm

Leedu

Environmental Protection Agency
<http://aaa.am.lt/VI/>

Liechtenstein

National Office for Forests, Nature and
Landscape
<http://www.llv.li/amtstellen/llv-awnl/llv-awnl-home.htm>

Luksemburg

Ministère de l'Environnement
<http://www.environnement.public.lu/>

Malta

Malta Environment and Planning Authority
<http://www.mepa.org.mt/>

Norra

Norwegian Pollution Control Authority
<http://www.sft.no/>

Poola

Chief Inspectorate for Environmental
Protection
<http://www.gios.gov.pl/>

Portugal

Institute of Environment
<http://www.iambiente.pt/>

Prantsusmaa

Institut Français de l'Environnement (IFEN)
<http://www.ifen.fr/>

Rootsi

Swedish Environmental Protection Agency
<http://www.naturvardsverket.se/>

Rumeenia

Ministry of Waters and Environmental
Protection
<http://www.mappm.ro/>

NFPde institutsioonid

Saksamaa

Umweltbundesamt (UBA)
<http://www.umweltbundesamt.de/>

Slovaki Vabariik

Slovak Environmental Agency
<http://www.sazp.sk/>

Sloveenia

Environment Agency of the Republic of Slovenia
<http://www.arso.gov.si/>

Soome

Finnish Environment Institute
<http://www.ymparisto.fi/>

Taani

National Environmental Research Institute (NERI)
<http://www.dmu.dk/>

Tšehhi Vabariik

Czech Environmental Institute
<http://www.ceu.cz/>

Türgi

Ministry of Environment
<http://www.cevre.gov.tr/>

Ungari

Ministry of Environment and Water
<http://www.ktm.hu/>

Ühendkuningriik

Department for Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA)
<http://www.defra.gov.uk/>

EKAgA koostööd tegevad riigid

Albaania

Ministry of Environment
<http://www.managenergy.net/actors/A2291.htm>

Bosnia-Hertsegoviina

Federal Ministry for Physical Planning and Environment
<http://www.fmpuio.gov.ba/>

EJV Makedoonia

Croatian Environment Agency
<http://www.azo.hr/default.asp>

Horvaatia

Croatian Environment Agency
<http://www.azo.hr/default.asp>

Monaco

Bureau de la Coopération Internationale
<http://www.gouv.mc/>

Serbia ja Montenegro

European Integration Office
<http://www.feio.sv.gov.yu/>

Šveits

Swiss Agency for the Environment, Forests and Landscape (SAEFL)
<http://www.umwelt-schweiz.ch/buwal/de/>

България Belgique/België Česká republika Danmark Deutschland Eesti Ελλάδα España
 France Ireland Island Italia Κύπρος Latvija Liechtenstein Lietuva Luxembourg Magyarország
 Malta Nederland Norge Österreich Polska Portugal Romania Slovenija Slovenská republik
 Suomi/Finland Sverige Türkiye United Kingdom България Belgique/België Česká repub-
 Danmark Deutschland Eesti Ελλάδα España France Ireland Island Italia Κύπρος Latv
 ienstein Lietuva Luxembourg Magyarország Malta Nederland Norge Österreich Pol
 tugal Romania Slovenija Slovenská republika Suomi/Finland Sverige Türkiye United K
 n България Belgique/België Česká republika Danmark Deutschland Eesti Ελλάδα Esp
 nce Ireland Island Italia Κύπρος Latvija Liechtenstein Lietuva Luxembourg Magyarors
 ta Nederland Norge Österreich Polska Portugal Romania Slovenija Slovenská republik
 omi/Finland Sverige Türkiye United Kingdom България Belgique/België Česká repub-

Lisainfo:**EKA:**

<http://www.eea.eu.int/>

NFPde ja NRCde loend:

http://org.eea.eu.int/organisation/nfp-eionet_group.html

Eioneti infrastruktuur ja töövahendid:

<http://www.eionet.eu.int/>

Reportnet:

<http://www.eionet.eu.int/reportnet.html>

EKA strateegia:

<http://org.eea.eu.int/documents/strategy.pdf>

Euroopa Keskkonnaagentuur
 Kongens Nytorv 6
 1050 Kopenhaagen K
 Taani

Tel: +45 33 36 71 00
 Faks: +45 33 36 71 99

Veebileht: www.eea.eu.int
 Infopäringud: www.eea.eu.int/enquiries

ISBN 92-9167-742-6

9 789291 677429

